Zamir, Edat, Bağlaç ve Ünlem

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Zamir (adıl):** İsimlerin yerini tutan sözcüklerdir. **Kişi** (ben, sen, o, biz, siz, onlar), **dönüşlülük** (kendi), **işaret** (bu, şu, o, bunlar, öteki), **belgisiz** (biri, birkaçı, herkes, hepsi, kimse), **soru** (kim, ne, hangisi, kaçı) zamirleri **sözcük hâlindeki** zamirlerdir.
- **Ek hâlindeki zamirler:** İyelik ekleri (kitab-**ım** → benim kitabım) ve ilgi zamiri **"-ki"** (seninki, benimki) ek hâlinde zamir görevi görür. "Bu, şu, o" bir isimden önce gelip onu gösterirse sıfat, ismin yerini tutarsa zamirdir.
- **Edat (ilgeç):** Tek başına anlamı olmayan, kendinden önceki sözcükle birlikte anlam ilgisi kuran sözcüklerdir: gibi, için, ile, kadar, göre, beri, dolayı, karşı, rağmen, üzere. "ile" birliktelik ya da araç bildiriyorsa edattır (kalemle yazdı).
- **Bağlaç:** Sözcükleri, söz öbeklerini ya da cümleleri anlamca birbirine bağlar: ve, ile ("ve" yerine kullanılabiliyorsa), ama, fakat, çünkü, ya da, veya, hem … hem, ne … ne, ki, de/da, oysa, yoksa. Bağlaç olan **"de/da"** ve **"ki"** ayrı yazılır.
- **Ünlem:** Sevinç, acı, şaşkınlık, korku gibi duyguları ya da seslenmeyi anlatan sözcüklerdir: ey, hey, ah, of, eyvah, aferin, oh. Ünlemler anlatıma canlılık ve içtenlik katar; ardından genellikle virgül ya da ünlem işareti gelir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Sözcük türlerini örnekleriyle eşleştiriniz.

1. zamir 2. edat 3. bağlaç 4. ünlem

a) gibi, için, kadar b) ve, ama, çünkü c) ben, kendi, herkes d) ey, ah, eyvah

2 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **dönüşlülük zamiri** kullanılmıştır?

A) Bu resmi kim çizdi?
B) Herkes resme baktı.
C) O resmi ben de gördüm.
D) Bunu bana ver.
E) Bu resmi kendim çizdim.

3 Aşağıdakilerden hangisi bir **edat** değildir?

A) ama B) gibi C) için D) kadar E) göre

4 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Bağlaç olan "de/da" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.
( ) Zamirler isimlerin yerini tutar.
( ) "Eyvah" bir ünlemdir.
( ) Edatlar tek başına bir anlam taşımaz; cümlede anlam ilgisi kurar.

5 "Ah, bu yollar da benim gibi yorgun" dizesindeki **ünlem** hangisidir?

A) bu B) da C) benim D) Ah E) gibi

6 Aşağıdaki cümlelerdeki zamirleri bulup türlerini yazınız.

a) Kimse bu sırrı bilmiyordu.
b) Hangisini beğendin?
c) Şunu da masaya koy.
d) Onlar yarın gelecek.

7 "Sen ki her gece kapımı çalarsın" dizesindeki "ki" hangi türde bir sözcüktür?

A) Edat B) Bağlaç C) Ünlem D) İlgi zamiri E) Sıfat

8 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ile" **bağlaç** olarak kullanılmıştır?

A) Annem ile babam bayramda bize gelecek.
B) Mektubu kurşun kalemle yazdı.
C) Trenle Ankara'ya gitti.
D) Arkadaşıyla sinemaya gitti.
E) Ekmeği bıçakla kesti.

9 "Seninki benimkinden kısaydı." cümlesinde ek hâlindeki **ilgi zamiri** hangisidir?

A) -in B) -den C) -ydı D) -im E) -ki

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **ünlem** kullanılmıştır?

A) Otobüs saat sekizde kalktı.
B) Biz de otobüse yetiştik.
C) Eyvah, otobüsü kaçırdık!
D) Kim otobüsü bekliyor?
E) Otobüs gibi hızlı bir araç yok.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki şiir parçasında geçen **zamir, edat, bağlaç ve ünlemleri** tablodaki ilgili yerlere yazınız.

Ey gurbet, sen ki her gece kapımı çalarsın
Ne bir mektup gelir ne de bir haber senden
Ah, bu yollar da benim gibi yorgun
Yine de beklerim, çünkü umut bitmez benden

Zamir	Edat	Bağlaç	Ünlem

12 "Bu" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde **zamir** olarak kullanılmıştır?

A) Bunu kimse bilmiyor.
B) Bu kitap çok eski.
C) Bu yol denize çıkar.
D) Bu sabah erken kalktım.
E) Bu evde büyüdüm.

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "de" **hâl eki**dir?

A) Ben de seninle geleceğim.
B) Hem okudu hem de yazdı.
C) O da bu işe şaşırdı.
D) Kardeşim de sınavı kazandı.
E) Kitabı masada unuttum.

14 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **edat** kullanılmamıştır?

A) Kuş gibi hafifti.
B) Senin için bu çiçeği aldım.
C) Hava soğudu ama çocuklar parka gitti.
D) Sabaha kadar ders çalıştı.
E) Yağmurdan dolayı maç ertelendi.

15 "Ne bir mektup gelir ne de bir haber senden" dizesinde "ne … ne" bağlacı cümleye hangi anlamı katar?

A) Karşıtlık
B) İki durumun da gerçekleşmediğini (olumsuzluk)
C) Neden-sonuç
D) Seçenek
E) Koşul

16 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ki" sözcüğünün yazımı **yanlıştır**?

A) Öyle yorgundu ki hemen uyudu.
B) Bahçedeki çiçekler açtı.
C) Seninki daha güzel olmuş.
D) Duydumki yarın geliyormuş.
E) Bilmem ki ne desem.

17 "Sevgili kardeşim, mektubunu dün aldım. Seninki benimkinden kısaydı ama her satırında sesini duydum. Köyümüzün hâlini sordun; herkes iyi, yalnız yaşlı çınar geçen fırtınada bir dalını kaybetti. Sen de bizim gibi bayramı bekliyorsun, biliyorum. Hadi, çabuk gel!"
Bu metinde aşağıdaki sözcük türlerinden hangisine **örnek yoktur**?

A) İlgi zamiri B) Belgisiz zamir C) Edat D) Ünlem E) Soru zamiri

18 "Kitabım" sözcüğündeki "-ım" ekinin zamir sayılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) "Benim" kişi zamirinin yerini tutması
B) Çokluk bildirmesi
C) Soru anlamı katması
D) Sözcüğü fiile dönüştürmesi
E) Bulunma bildirmesi

19 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç **neden** bildiren bir ilişki kurmuştur?

A) Hem güldü hem ağladı.
B) Ya bugün gel ya yarın.
C) Yorgundu ama çalıştı.
D) Yine de beklerim çünkü umut bitmez.
E) Çay ve simit aldık.

20 Ünlemlerin şiirde kullanılmasının anlatıma katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiirin hece sayısını her zaman eşitlemesi
B) Şiirin kafiye düzenini belirlemesi
C) Duyguyu doğrudan ve içten yansıtarak anlatıma canlılık katması
D) Şiire bilgi verici bir hava katması
E) Şiirin nesnel olmasını sağlaması

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 I. Arkadaşımla parka gittim.
II. Kalem ile defter aldım.
III. Anahtarla kapıyı açtı.
IV. Ali ile Zeynep sınıf başkanı adayı oldu.
Yukarıdaki cümlelerin hangilerinde "ile" **bağlaç** görevindedir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV E) I, II ve IV

22 "Sevgili kardeşim, mektubunu dün aldım. Seninki benimkinden kısaydı ama her satırında sesini duydum. Köyümüzün hâlini sordun; herkes iyi, yalnız yaşlı çınar geçen fırtınada bir dalını kaybetti. Sen de bizim gibi bayramı bekliyorsun, biliyorum. Hadi, çabuk gel!"
Bu metinde geçen "bizim gibi" söz öbeğindeki sözcüklerin türleri sırasıyla hangisidir?

A) sıfat – bağlaç
B) zamir – edat
C) zamir – bağlaç
D) edat – zamir
E) ünlem – edat

23 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **hem zamir hem edat** vardır?

A) Hava çok soğuktu ama dışarı çıktık.
B) Bu kitabı senin için aldım.
C) Eyvah, trene geç kaldık!
D) Güzel bir yaz geçirdik.
E) Çay ve kahve içtik.

24 "O" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden **farklı** türdedir?

A) O yarın gelecek.
B) O da bizimle geliyor.
C) O, sınıfın en çalışkanıdır.
D) Onu çok özledim.
E) O bahçede büyüdük.

25 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç, **iki cümleyi karşıtlık** ilişkisiyle bağlamıştır?

A) Hem şarkı söyledi hem dans etti.
B) Herkes erken geldi, oysa toplantı öğleden sonraydı.
C) Ya kitap oku ya dinlen.
D) Çünkü yorgundu.
E) Elma ve armut aldım.

26 "Ey gurbet, sen ki her gece kapımı çalarsın" dizesinde "Ey" ünleminin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Soru sormak
B) Neden bildirmek
C) Karşılaştırma yapmak
D) Seslenme (hitap) bildirmek
E) Zaman bildirmek

27 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "da/de" nın yazımıyla ilgili bir **yanlışlık** vardır?

A) Sen de bizimle gel.
B) Okulda bir tiyatro izledik.
C) Onu da çağırdık.
D) Kardeşimde çok sevindi.
E) Evde kimse yoktu.

28 "Sabah olunca şehir uyanır; kimi işine koşar, kimi okuluna. Ben ise balkonda, bir kuş gibi, bu telaşı seyrederim."
Bu cümlelerde aşağıdakilerden hangisi **bulunmaz**?

A) Soru zamiri B) Belgisiz zamir C) Kişi zamiri D) Edat E) Bağlaç

29 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "için" edatı **amaç** anlamı katmıştır?

A) Yağmur yağdığı için maç ertelendi.
B) Bu hediye senin için.
C) Sınavı kazanmak için her gün çalıştı.
D) Hasta olduğu için gelemedi.
E) Geç kaldığı için özür diledi.

30 Bir arkadaşınıza yazdığınız kısa bir mektupta (3-4 cümle) en az bir **ünlem**, bir **edat**, bir **bağlaç** ve bir **ek hâlindeki zamir** kullanınız. Kullandığınız sözcüklerin altını çizip türünü yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**